

Спеціалізованій вченій раді Д 17.051.08
у Запорізькому національному університеті

ВІДГУК

офіційного опонента д.е.н., доц. Карпенка Андрія Володимировича на дисертаційну роботу **Маркової Світлани Вікторівни «Стратегічні вектори управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств»**, яку подано до захисту на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами та темами

В сучасному постіндустріальному суспільстві, коли суттєво зростає швидкість соціально-економічних процесів, змінюються цінності та вимоги до ресурсів, загострюється конкуренція та підвищується вплив інноваційних змін, на мікрорівні важливим стає стратегічне бачення керівництва та ефективне використання власних ресурсів підприємств із врахуванням чинників зовнішнього середовища. Додатковий негативний вплив трендів останніх років, що були спричинені наслідками коронавірусної пандемії, також не сприяв розвитку процесів економічної діяльності. Зазначені чинники суттєво ускладнили стан в економіці України, відобразились на роботі всіх галузей, в т. ч. і промислових підприємств. В таких умовах суттєво зросло значення ідентифікації та ефективного управління діяльністю підприємств, визначення основних чинників їх життєзабезпечення.

Поточні зміни у методах ведення бізнесу в умовах соціально-економічної та політичної нестабільності, все більше ґрунтуються на оптимальному та комплексному процесі оцінювання внутрішнього і зовнішнього середовища, формуванні стратегії розвитку. Важливим стає швидкість прийняття управлінських рішень, які узгоджуються з обраними стратегічними напрямками розвитку, стратегічними векторами в залежності від поточної ситуації. Тому поглиблення розуміння методологічних засад

оцінки та аналізу стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислового підприємства є сьогодні актуальним та вагомим напрямом дослідження. Зазначене визначає актуальність, наукову і практичну значимість обраної Марковою С.В. теми наукового дослідження, його цілі, завдання та основні напрями загалом.

Актуальність теми та ґрунтовність отриманих результатів підтверджується зв'язком дисертації з тематикою 6 науково-дослідних робіт, що зазначено у довідці (довідка № 191/01.01-13 від 30.12.2020 р.) :

факультету менеджменту Запорізького національного університету за темами: «Сучасні напрямки розвитку менеджменту зовнішньоекономічної діяльності в Україні» (номер держаної реєстрації 0114U002650), де автором розроблено заходи щодо формування та розвитку стратегічного потенціалу промислового підприємства; «Напрямки інноваційного розвитку бізнес-процесів підприємств та організацій в умовах інтернаціоналізації економіки» (номер держаної реєстрації 0120U000371), у межах якої автором визначено інноваційні особливості розвитку підприємств харчової промисловості;

економічного факультету Запорізького національного університету за темами: «Формування фінансової політики інвестиційно-інноваційного розвитку конкурентоспроможної економіки в умовах глобалізації» (номер держаної реєстрації 0119U000269), де автором розроблено підхід до оцінки конкурентоспроможності, який враховує показники життєзабезпечення діяльності підприємства; «Методологічні засади формування стратегії розвитку суб'єктів господарювання регіонів та держави» (номер держаної реєстрації 0114U002644), де автором охарактеризовані стратегічні вектори розвитку суб'єктів господарювання; «Механізми вдосконалення процесу управління інвестиційно-інноваційним розвитком регіону» (номер держаної реєстрації 0116U004852), у межах якої автором запропоновано методичний підхід до оцінки показників інвестиційно-інноваційного розвитку з врахуванням факторів виробництва; «Дослідження фінансово-економічного потенціалу Запорізької області» (номер держаної реєстрації 0116U004853), де автором запропоновано методичний підхід до оцінки життєзабезпечення діяльності підприємства.

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів, сформованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації Маркової С.В. докладно обґрунтовані, логічні та достовірні, що обумовлено доказовістю та переконливою аргументацією авторських розробок, які мають суттєве теоретико-методичне та практичне значення.

Глибина наукового дослідження підтверджується використанням сучасних методів дослідження, а саме: метод узагальнення наукового досвіду та термінологічного аналізу; системний підхід; аналізу і синтезу, індукції та дедукції; статистичний метод обробки даних, метод групування; метод порівняння, системного аналізу; економіко-математичне моделювання; експертний метод; абстрактно-логічний, метод порівняння та логічного узагальнення; морфологічний аналіз; графічний.

Не викликає сумнівів обґрунтованість і достовірність результатів дослідження, які базуються на глибокому знанні й розумінні методологічного підґрунтя досліджуваної проблеми, об'єкта та предмета дослідження, а також використанні значної інформаційної бази, що представлена: офіційними документами Державної служби статистики; законодавчими й нормативними актами, офіційними документами різних державних і урядових органів; первинними документами різних промислових підприємств; матеріалами наукових конференцій і семінарів; ресурсами глобальної інформаційної системи Інтернет; науковими працями вітчизняних, зарубіжних фахівців, науковців та практиків у галузі економічної науки, присвячені проблемам стратегічного управління діяльністю підприємства; результатами власних напрацювань, дослідженнями, пов'язаними з теорією інформації.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованих її автором наукових праць та авторефератом, дозволяє визначити основні положення, які сформульовані здобувачем, що характеризуються науковою новизною й відображають особистий внесок у розвиток економічної науки у частині обґрунтування та розробки теоретичних, методологічних та практичних засад щодо формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислового підприємства. Значна кількість

представлених наукових праць відображає основний зміст наукових положень, висновків і результатів, сформованих у дисертації.

Виконане дослідження свідчить про широку і глибоку обізнаність дисертантки з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері стратегічного управління та життєзабезпечення діяльності промислових підприємств, а обґрунтованість і достовірність отриманих результатів підтверджено використанням великого обсягу статистичної інформації, достатньою апробацією та впровадженням на практиці, що підтверджується відповідними довідками.

Структура дисертаційної роботи та зміст її основних положень

Дисертаційна робота Маркової С.В. логічно структурована, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст дисертаційної роботи «Стратегічні вектори управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств» повністю відповідає назві, а чітко сформульовані предмет, об'єкт, мета і завдання дослідження – логічно пояснюють структуру роботи, послідовність викладення матеріалу.

Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 525 сторінок, а основний зміст викладено на 385 сторінках тексту. Дисертаційна робота містить анотацію, 10 додатків, список використаних джерел нараховує 407 найменувань. За змістом, структурою, обсягом, стилем викладання, послідовністю та аргументованістю викладання матеріалів дослідження дисертаційна робота повною мірою відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та вимогам Міністерства освіти і науки України.

У першому розділі «Теоретико-методичні підходи до управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств» (с. 49-117) сформовано понятійно-категоріальний апарат «життєзабезпечення діяльності підприємства» (с. 61); розширено складові елементи життєзабезпечення діяльності підприємства (с. 55-62); розвинуто інтегральну модель принципів управління життєзабезпечення діяльності підприємства (с. 63-85, рис. 1.10);

удосконалено комплексну модель життєзабезпечення діяльності підприємства.

У другому розділі «Методологічні засади формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислового підприємства» удосконалено понятійно-категоріальний апарат стратегічного управління життєзабезпечення діяльності підприємств (с. 137-142); удосконалено інноваційну модель управління життєзабезпечення діяльності підприємства (с. 143-178, рис. 2.22).

У третьому розділі «Сучасний стан діяльності підприємств харчової промисловості» досліджено основні показники діяльності промислових підприємств з виробництва продуктів харчування (с. 184-193, рис. 3.1-3.3); розраховані основні фінансово-економічні показники діяльності підприємств (с. 225-289); оцінені основні тенденції функціонування підприємств харчової промисловості (с. 217-219).

У четвертому розділі «Моделювання стратегії управління життєзабезпечення діяльності підприємства харчової промисловості» розроблено методологічний підхід до комплексної оцінки життєзабезпечення діяльності підприємства з урахуванням факторів виробництва (с. 268-311); розвинуто методику оцінки підприємливості (с. 295, рис. 4.11); розроблено методологічний підхід до визначення оптимального інтервалу багатомовного замовлення, який ґрунтується на асимптотичному підході (с. 335-338).

У п'ятому розділі «Програма удосконалення стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності підприємств» запропоновано методологічний підхід до оцінки життєзабезпечення діяльності підприємства за рахунок класифікації товарного асортименту (с. 363-369, рис. 5.2); удосконалено методичний підхід до визначення прийнятного варіанту ритейлу з потенційних представників (с. 370-385, рис. 5.15); обґрунтовано аргументацію та вдосконалена система заходів формування раціональної системи стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності підприємства (с. 386-410).

Загалом усі розділи дисертаційної роботи Маркової С. В. присвячені теоретико-методологічним засадам та практичним рекомендаціям щодо

формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств, а зроблені висновки і рекомендації логічно впливають із проведеного дослідження.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертації

До основних наукових результатів дисертаційної роботи Маркової С.В., які мають суттєве теоретико-методичне значення та практичну цінність, а також характеризуються статусом «вперше», слід віднести наступні:

- методологічний підхід до визначення оптимального інтервалу багатомовного замовлення, який ґрунтується на асимптотичному підході моделювання та дозволяє враховувати особливості попиту на продукцію і знизити логістичні витрати підприємства (с. 331-347);

- методологічний підхід до комплексної оцінки життєзабезпечення діяльності підприємства з урахуванням факторів виробництва (капітал, праця, земля, підприємливість) та інформаційної забезпеченості, що передбачає використання матриці системи показників їх життєзабезпечення з урахуванням оцінки неплатоспроможності та формування стратегії управління життєзабезпечення діяльності підприємства (с. 179-260);

- методологічний підхід до оцінки життєзабезпечення діяльності підприємства за рахунок класифікації на товари-стимулятори (S – stimulant) життєзабезпечення діяльності підприємства і товари-дестимулятори (D – destimulant) та ті, що можна віднести до проміжної групи – це товари-інерти (I – inertia), сукупність даної інформації створює SID – аналіз, який враховує трудомісткість та рівень рентабельності продукту підприємства з метою формування оптимальної товарної політики підприємства (с. 325-375).

Важливим підґрунтям наукових здобутків Маркової С.В. є отримані нові результати, що удосконалюють теоретико-методологічні засади та практичні рекомендації щодо формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств. Зокрема, удосконалено:

- сутність поняття життєзабезпечення діяльності підприємства, яке, на відміну від існуючих, запропоновано розглядати як процес ефективного

управління всіма наявними на підприємстві ресурсами і факторами виробництва з використанням інноваційних технологій та організації виробництва з метою формування оптимального їх рівня й підвищення показників: продуктивності праці, фондівіддачі, матеріалівіддачі та забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності, що надасть можливість досягти поставлених цілей в умовах мінливого ринкового середовища (с. 49-62);

- інноваційна модель управління життєзабезпечення діяльності підприємства, яка, на відміну від існуючих, передбачає врахування інноваційної активності та інноваційного потенціалу підприємства з метою формування продуктової, ринкової, організаційно-інноваційної стратегій задля забезпечення оптимальної ефективності інноваційної діяльності та оптимального розподілу інноваційно-інвестиційних ресурсів (с. 143-178);

- методичний підхід до визначення прийняттого варіанту ритейлу з потенційних представників, який, на відміну від існуючих, передбачає використання методу ієрархій Т. Сааті для оптимального вибору управлінського рішення за такими показниками, як: умови ритейла, географічне розташування, імідж ритейлера, автоматизація обліку, умови зберігання, інформаційна забезпеченість, розмір магазину/ площадки, що дозволяє обрати ритейлера з метою підвищення лояльності клієнта та збільшення обсягів продажу при мінімальних витрат на збут та його стимулювання (с. 378-388);

- понятійно-категоріальний апарат щодо сутності стратегічного управління життєзабезпечення діяльності підприємства як процесу перспективного планування за певними правилами й використанням інноваційних прийомів, який спрямований на досягнення цілей діяльності та ефективне використання ресурсно-потенційних можливостей поточного рівня життєзабезпечення з подальшим збереженням зростання на інноваційній основі, враховуючи конкурентні переваги, вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, інтереси та потреби споживачів (с. 137-142).

У дисертаційній роботі набули подальшого розвитку такі теоретичні, методологічні та практично-рекомендаційні положення:

– складові елементи життєзабезпечення діяльності підприємства, які, на відміну від існуючих, охоплюють усі види функціонування та фактори виробництва (праця, земля, капітал, підприємливість та інформація) з урахуванням їх забезпеченості, що дозволяє підприємству зацікавити покупців в продукції, роботах та послугах і отримати інноваційний, організаційний, економічний, фінансовий, бюджетний, соціальний та екологічний ефекти, допоможе позитивно вплинути на конкурентоспроможність продукції та створити основу для розвитку життєзабезпечення діяльності підприємства (с. 55-73);

– комплексна модель життєзабезпечення діяльності підприємства, яка, на відміну від існуючих, включає фактори зовнішнього макросередовища та фактори внутрішнього середовища з урахуванням основних показників моделі Р. Квінна та Р. Кемерона (фактори виробництва, структурний розвиток, творчий потенціал, розвиток персоналу, конкурентоспроможність тощо), що дозволяє підприємству відтворити економічний, соціальний, фінансовий, бюджетний, інноваційний, ресурсний ефекти з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства (с. 71-73);

– методика оцінки підприємливості, яка, на відміну від існуючих, враховує, як риси особистості, що засновані на здатності людини досягати запланованих та конкретних цілей в економічній, трудовій, інформаційній, ресурсній та соціальній сферах діяльності за рахунок бажання отримати вигоди на основі своєї ініціативи, діловитості, винахідливості, самостійності, готовності до ризику, креативності та інноваційності так і “обличчя бренду” – яке є якісною характеристикою керівника підприємства, що асоціюється у споживачів продуктів харчування з товаром або послугою та враховує особистісні (прагнення до самовдосконалення; вольові якості; вміння сприймати та використовувати ідеї, протилежні власним; високий рівень адаптації) та фахові компетенції (аналітичне мислення; володіння мистецтвом швидкого аналізу отриманої інформації; здатність забезпечувати фінансову результативність; вміння розподіляти робочий час; комунікабельність; постійний прояв ініціативності) (с. 310-313);

– інтегральна модель принципів управління життєзабезпечення діяльності підприємств, що, на відміну від існуючих, включає два великі

блоки: адміністративно-організаційний та організаційно-соціальний. До першого відносять: цілеспрямованості, владні принципи, організаційні принципи, розподіл праці, департаменталізації, ієрархії принцип оптимального поєднання централізації і децентралізації управління. Другий блок, організаційно-соціальний, складається зі взаємопов'язаних принципів, таких як: врахування потреб та інтересів персоналу, дисципліна, мотивація, справедливість, єдність інтересів персоналу і підприємства, принцип ефективності і оптимальності, ініціативи, гармонійність розвитку персоналу, який створює на підприємстві такі умови, за яких його персонал розкривається найкращим чином, працює у повному єднанні та злагоді (с. 74-87);

– система заходів формування раціональної системи стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності підприємства, яка враховує інноваційний потенціал, як основний складовий елемент системи управління підприємством, що позитивно впливає на ефективне використання факторів виробництва (с. 389-403).

Таким чином, представлені у дисертаційній роботі теоретичні, методологічні та практично-рекомендаційні положення й отримані обґрунтовані результати дослідження мають наукову новизну і спрямовані на вирішення важливої наукової проблеми – формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислового підприємства.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів

Дисертаційна робота Маркової С.В. має суттєве теоретичне та практичне значення. Наукова цінність полягає у формуванні нового дослідницького напрямку з управління життєзабезпечення діяльності підприємства.

Викладені у дисертаційній роботі положення та рекомендації є підґрунтям для обґрунтування та розробки теоретико-методологічного забезпечення, науково-методичних основ і практичних рекомендацій з питань формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислового підприємства.

Викладені в дисертаційній роботі наукові результати полягають у розробленні, розвитку методико-прикладної бази використання стратегічних

векторів управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств. Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що теоретико-методологічні та практично-рекомендаційні розробки знайшли широке впровадження. Зокрема, положення дисертаційної роботи використані у діяльності Запорізької міської ради (департамент економічного розвитку) (довідка № 627 від 20.01.2021 р.); Районної адміністрації Запорізької міської ради по Олександрівському району (довідка № 20.01/01-19-806 від 27.01.2021 р.); Запорізької торгово-промислової палати (довідка № 05/1 від 05.05.2021 р.).

Результати наукових досліджень впроваджено на: ПрАТ «Племзавод «Степной» (довідка № 276 від 16.01.2021 р.); ТОВ «Розумівське агро» (довідка № 27/07-3 від 27.01.2021 р.); Фермерське Господарство «С(Ф)Г «РОЙ» (довідка №60 від 06.02.2021 р.); ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» (довідка № 677 від 22.02.2021 р.); ТОВ «Запорізький хлібокомбінат №3» (довідка № 27/07-3 від 27.02.2021 р.); ТОВ «Урожай» (довідка № 05/03 від 05.03.2021 р.); ТОВ «Вільнянський хлібокомбінат» (довідка № 08/05 від 20.05.2021 р.).

Основні методологічні положення та результати дисертаційної роботи, що становлять наукову новизну, використовуються у навчальному процесі Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Міжнародна комерційна діяльність», «Управлінський облік», «Управління зовнішньоекономічним потенціалом підприємства», «Кооперація міжнародного бізнесу» (довідка № 85 від 24.12.2020 р.); Запорізького національного університету при викладанні дисциплін «Стратегічне управління бізнесом», «Контролінг у зовнішньоекономічній діяльності», «Страховання зовнішньоекономічної діяльності» та «Кооперація міжнародного бізнесу» (довідка № 01/01.01-13 від 11.01.2021 р.).

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих наукових працях

Основні наукові положення, висновки і результати дисертаційного дослідження Маркової С.В. достатньо повно оприлюднені у наукових публікаціях. Вони опубліковані у 50 наукових працях, загальним обсягом

46,02 д.а., з яких особисто автору належить 29,37 д.а., зокрема: 1 одноосібна монографія, 2 підрозділи у колективних монографіях, 25 статей у наукових фахових виданнях України (з них 20 статей у наукових фахових виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз (2 із яких – у виданнях, що індексуються у міжнародній наукометричній базі Scopus)), 4 статті у наукових періодичних виданнях інших держав (1 із яких – у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus), 2 статті в інших виданнях України, 15 тез доповідей за матеріалами конференцій, 1 навчальний посібник.

Основні положення й результати дисертаційної роботи, висновки й рекомендації, що винесені на захист, одержано автором самостійно. З наукових праць, виданих у співавторстві, використано лише ті матеріали, які є результатом особистого внеску здобувача. В опублікованих працях достатньою мірою відображено сутність результатів виконаного дослідження та їх наукову новизну, підтверджено їх достатньою апробацією і схваленням на 15 наукових і науково-практичних конференціях різного рівня.

Повнота викладення результатів дисертаційної роботи, обсяг і кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації

Автореферат дисертації відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Зміст автореферату повною мірою відображає основні положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи, розкриває всі положення наукової новизни та не містить положень, які не досліджені в роботі.

Використання результатів кандидатської дисертації.

Матеріали, висновки і науково-методичні результати дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук Маркової С.В. на тему «Оцінка ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств лікero-горілкової промисловості» не використовувалися у

дисертації, яку подано на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Відповідність теми дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота виконана з дотриманням вимог, що висуваються до наукових праць такого рівня. Викладення матеріалу здійснено науковим стилем, яке характеризується послідовністю, логічністю, обґрунтованістю. Структура дисертації повністю узгоджується з її назвою, метою і завданнями дослідження. Результати дослідження, отримані в дисертаційній роботі, достатньою мірою обґрунтовані і характеризуються науковою новизною, мають практичне значення. Основні результати дослідження та висновки є конкретними, достатньо аргументованими та являють собою предмет для захисту.

Робота відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). За обсягом і оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, що встановлені МОН України до докторських дисертацій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Відзначаючи, в цілому, позитивно дисертаційну роботу Маркової С.В., достатній рівень обґрунтованості більшості результатів дослідження, вважаю за необхідне відмітити ряд недоліків і дискусійних положень роботи та висловити окремі зауваження:

1. У теоретичній частині роботи авторка зазначає, що сьогодні існує безліч підходів щодо розуміння і тлумачення основних понять, які розкривають сутність і зміст об'єкта наукового дослідження (с.50-51, рис.1.1). Далі вона констатує, що на сьогодні не існує визначення поняття «життєзабезпечення підприємства» (табл.1.1) і при цьому представляє у науковій новизні як удосконалено «сутність поняття життєзабезпечення діяльності підприємства, яке, на відміну від існуючих, запропоновано розглядати як процес ефективного управління всіма наявними на підприємстві ресурсами і факторами виробництва з використанням інноваційних технологій та організації виробництва з метою формування

оптимального їх рівня й підвищення показників...» (п.1.1, с. 59-60). Так все-таки це нова категорія, чи вдосконалена?

2. У першому і другому розділі дисертантка побудувала моделі управління життєзабезпечення діяльності підприємства відповідно комплексну (п. 1.1, с. 73, рис. 1.8) та інноваційну (п.2.3, с. 180, рис. 2.22). Однак, таке представлення і їх розподіл за розділами, на наш погляд, є не зовсім логічним, оскільки комплексна модель управління життєзабезпечення діяльності підприємства мала б бути результуючою. Крім того, комплексна має включати інноваційну, яка не представлена як складова.

3. У дисертаційній роботі зазначено, що «стійкість життєзабезпечення діяльності характеризується здатністю підприємства самостійно зберігати і підтримувати достатньо-оптимальний рівень власних доходів у кількісних рамках існуючих факторів виробництва» (с. 60, рис. 1.4). Проте далі по тексту відсутні зазначені кількісні межі достатньо-оптимального рівня власних доходів, представлення яких дозволило б чітко зрозуміти та в подальшому ідентифікувати стійкість життєзабезпечення діяльності підприємства.

4. У другому розділі авторка доводить, що «важливим елементом управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств, який формує ефективний та конкурентоспроможний розвиток, є наявність раціональної інноваційної діяльності» (п. 2.3 с. 168-182). Виникає питання, що саме розуміє дисертантка під «раціональною інноваційною діяльністю»? Крім того, погоджуючись з важливістю виділення інноваційної діяльності у даному дослідженні, напрошується пояснення, чому серед досліджуваних підприємств цей вид діяльності залишився майже не висвітленим.

5. Значний науковий та практичний інтерес представляє наведена у четвертому розділі комплексна оцінка управління життєзабезпечення діяльності підприємств, яка візуалізована в дисертації на с. 313, таб. 4.22. Проте дискусійною є така оцінка для підприємств харчової промисловості Запорізької області, яка ґрунтується не на інтегральному показнику чи групі показників, а переважно на основі моделі прогнозування неплатоспроможності (банкрутства) підприємств Е. Альтмана.

Проте, необхідно зазначити, що наведені зауваження не носять принципового характеру та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Маркової С.В., а наявність дискусійних положень свідчить про її складність і можливість подальших наукових розробок здобувача.

Загальна оцінка дисертації, її відповідності існуючим вимогам та висновкам

Дисертаційна робота Маркової С.В. є завершеним науковим дослідженням, що містить новий напрям теоретико-методологічних та прикладних досліджень, пов'язаних із формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислового підприємства в умовах мінливого середовища. Обрану тему розкрито, мету досягнуто повністю, завдання роботи вирішено. Дисертаційна робота за змістом та науковим рівнем відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Зміст автореферату у повній мірі відповідає основним положенням дисертаційної роботи. Тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Оцінюючи дисертаційну роботу Маркової С.В. «Стратегічні вектори управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств» в цілому, можна зробити висновок, що автору вдалося вирішити важливе науково-практичне завдання щодо обґрунтування та розробки теоретико-методологічного забезпечення, науково-методичних основ і практичних рекомендацій з формування стратегічних векторів управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств з метою підвищення рівня виробничої та збутової діяльності, прибутковості та рентабельності, фінансової стійкості та платоспроможності в умовах негативного впливу факторів зовнішнього середовища.

За змістом, важливістю і глибиною вирішення наукових завдань, оформленням, дисертація відповідає чинним вимогам, які викладені у пунктах 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами і доповненнями), що висуваються до докторських

дисертацій (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. та № 567 від 27.07.2016 р.), а її автор – Маркова Світлана Вікторівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та митної справи
Національного університету
«Запорізька політехніка»

А.В. Карпенко
підпис
ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
"ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

Руденко